

**MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS**

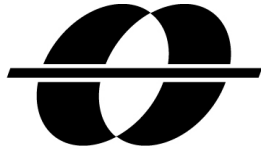
Den stödjande förskolläraren i leken

En kvalitativ studie om förskollärarnas stöd i barns lek

Johanna Lilja
Evelina Lundell

Akademien för utbildning, kultur och kommunikation
Grundnivå, 15 hp
Pedagogik
Handledare: Kristina Jonsson

Examinator: Anette Sandberg
Självständigt arbete- förskolepedagogiskt område
Termin: VT År:2021

MÄLARDALENS HÖGSKOLA ESKILSTUNA VÄSTERÅS

Akademien för utbildning, kultur och
kommunikation

SJÄLVSTÄNDIGT ARBETE

Kurskod: PEA098
Termin: VT

15 hp
År: 2021

Sammanfattning

Johanna Lilja
Evelina Lundell

Den stödjande förskolläraren i leken
En kvalitativ studie om förskollärarnas stöttning inom leken

The supportive preschool teacher in the children's play
A qualitative study of preschool teachers' support in play

Årtal: 2021

Antal sidor: 26

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares perspektiv på sin roll i att ge barn stöd i leken. Detta är en kvalitativ studie som genomförts med åtta intervjuade verksamma förskollärare på kommunala förskolor i olika kommuner. Datainsamlingsmetoden för studien är semistrukturerade videointervjuer. I studien används det sociokulturella perspektivet på lärande och utveckling för att tolka datamaterialet. I resultatet framkommer det att förskollärarnas uppfattning är att deras närvaro är en viktig del i att stödja barnen. Studiens slutsats är att barn som ännu inte besitter kunskaper om lekkoderna eller det sociala samspelet kan behöva förskollärarens närvarande stöd. Slutsatsen för studien är även att alla barn har rätt till att leka och ska därför ges förutsättningar bemästra leken.

Nyckelord: lek, stödjande förskollärare, samspel, kommunikation, utveckling och lärande.

Innehållsförteckning

O

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
2. Bakgrund	2
2.1 Förskolans styrdokument om lek	2
2.2 Utgångspunkter för barns lek.....	3
2.3 Tidigare forskning om lek	4
2.3.1 Fri lek	6
2.3.2 Förskolläraernas stöd i barns lek.....	7
3. Teori	8
3.1 Sociokulturella perspektivet	8
3.2 Proximala utvecklingszonen.....	9
3.3 Medierande	9
4. Metod.....	9
4.1 Forskningsdesign	9
4.2 Urval	10
4.3 Genomförande	11
4.5 Dataanalys	11
4.6 Forskningsetik	12
4.7 Studiens kvalitet	12
5. Resultat	13
5.1 Förskolläraernas beskrivning av lek.....	13
5.2 Utmaningar i leken	13
5.3 Förskolläraernas beskrivning av fria leken.....	14
5.4 Påverkan på det sociala samspelet	15
5.5 Förskolläraernas delaktighet och stöttning i leken.....	16
6. Analys	17
6.1 Analys av förskolläraernas beskrivning av leken	17
6.2 Analys av utmaningar i leken	17
6.3 Analys om förskolläraernas beskrivning av den fria leken.....	18
6.4 Analys av påverkan på det sociala samspelet	19
6.5 Analys av förskolläraernas delaktighet och stöttning.....	20
7. Diskussion	21
7.1 Resultatdiskussion	21
7.2 Vikten av förskolläraernas närvaro i barngruppen.....	21
7.3 Den svårdefinierade leken	22
7.4 Förskolläraernas stöttning i leken.....	22
7.5 Leken utifrån den digitala tekniken	23
7.6 Utmaningar i leken	23
7.7 Den fria leken	24
7.8 Metoddiskussion.....	24
7.9.1 Slutsats	25
7.9.2 Fortsatta studier	26
Referenslista.....

Bilaga 1

Bilaga 2

1. Inledning

I denna studie vill vi undersöka förskollärarnas arbete i att stötta barnen i deras lek. Skolverket (2018) beskriver att i dagens förskola är leken grunden för utbildningen. Att leka är barnens sätt att vara, samtidigt som de skapar en uppfattning om sig själva och sin omgivning. Leken skapar även möjlighet för utveckling och lärande. Då leken har en betydande plats i förskolan, krävs det att förskollärarna har förmåga att se lekens betydelse för barnens utveckling. Förskollärarna behöver ge tid, plats och en inspirerad miljö för att uppmuntra till leken.

Emriksson och Swahn (2017) beskriver att leken i förskolan är omöjlig att förutse, det går inte i förväg att veta vart barnen tar leken eller vart leken tar barnen. Barnens fantasi har inga gränser och en lek kan leda till vad som helst. Genom leken bearbetar barnen sina tidigare erfarenheter och känslor, barnen återskapar minnen genom att leka. När barnen samspekar i leken blandas barnens olika erfarenheter, vilket gör att leken utvecklas. När erfarenheterna har delats skapas en glöd till leken som gör att den utvecklas. För att barnen ska anse leken som lustfylld, krävs det en variation. För att barnen ska få en variation i leken, krävs det av förskollärarna att skapa en inspirerad miljö för detta. Det är viktigt att förskollärarna vet vad barnen är intresserade av för att kunna utmana leken vidare. Läroplan för förskolan (Skolverket 2018, s.8) menar att leken ger möjlighet till imitation, fantasi och bearbetning av intryck. Genom detta kan barnen skapa sig en bild av sig själva och andra människor.

Valet av ämne för studien grundar sig i ett intresse för lekens betydelse och hur verksamma förskollärare ser på sin roll att stödja barnen i leken. Vi har under förskollärestudierna fått kunskaper kring leken och dess betydelse för barns utveckling och lärande. Under den verksamhetsförlagda utbildningen har vi upplevt att det sker konflikter mellan barnen i leken på grund av bland annat språket. Vi tänker att förskollärarnas roll i att stötta barnen i leken är betydelsefull för att alla barn ska få möjlighet att ta del av den lustfyllda leken, oavsett barnens tidigare erfarenheter och olika förutsättningar.

Under barnens vistelse på förskolan, ska förskollärarna arbeta för att stärka barnens förmåga till empati och omtanke. Barnen ska bilda sig en förståelse för att alla människor uppfattar saker på olika sätt. Därför är det viktigt att barnen utvecklar en medkänsla och en förståelse för andra människor (Skolverket, 2018). Detta är viktigt att arbeta med redan i tidig ålder, för att kunna hjälpa barnen att bli bra samhällsmedborgare. Dessa förmågor kan ses som viktiga för att kunna förebygga konflikter i leken, då barnen har en förståelse för varandra. Vi vill därför fördjupa våra kunskaper och därför har vi valt att undersöka hur förskollärarna beskriver hur de stöttar barnen i leken.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka förskollärares perspektiv på sin roll i att ge barn stöd i leken.

Studiens frågeställningar är:

- Vilket stöd beskriver förskollärarna att de kan ge barn i leken?
- Vilka utmaningar beskriver förskollärarna det finns i leken?
- Hur beskriver förskollärarna att dessa utmaningar kan påverka barnet i det sociala samspelet?

2. Bakgrund

I följande avsnitt presenteras en redogörelse för studiens bakgrund samt tidigare forskning. För att samla in relevant forskning till vår studie sökte vi i databaserna DiVA, Swepub och ERIC (proquest). Vi sökte efter artiklar och avhandlingar mellan åren 2000-2021 som var "peer reviewed" granskade. Vi begränsade sökningen till utbildningsnivåerna early childhood education, kindergarten och preschool. Sökorden som vi använde oss av på de svenska databaserna var lek, förskola, förskollärare, lekens betydelse, lärande, samspel, kommunikation, delaktighet, barn och dessa ord använde vi i olika sammansättningar. I den engelska databassökningen använde vi orden child, preschool, preschool teacher, play, learning, interplay och även här användes orden i olika sammansättningar. För att avgöra om artikeln eller avhandlingen var relevant för vår studie läste vi i innehållsförteckning och inledningen. Efter att vi både hade läst om forskningen, diskuterade vi innehållet om det var relevant för vår studie. När vi valt artiklar och avhandling läste vi innehållet mer noggrant för att få en djupare förståelse.

För att få tips om tidigare forskning kring det valda området tittade vi vad liknade examensarbeten använt för forskning.

2.1 Förskolans styrdokument om lek

Skolverket (2018) beskriver att leken till stor del bidrar till barnens utveckling och lärande. Barnen får möjlighet att lära sig om sig själva och andra människor runt om i världen. Fantasi och inlevelse är också något barnen får möjlighet att utveckla under tiden som de leker. Även andra förmågor som exempelvis motorik, kommunikation, samarbete och problemlösning kommer barnen kunna utveckla om det ges tid för leken i förskolan. Barnen behöver därför möjlighet till tid och att utmanas när det gäller att komma på lekar, experimentera med olika material och att få uppleva tillsammans med andra.

Skolverket (2018) belyser att leken ska vara en stor del i utbildningen och alla i arbetslaget ska främja och bekräfta lekens värde för barns utveckling och lärande. Arbetslaget ska ge möjlighet till både barninitierade och vuxeninitierade lekar.

Oavsett barnens förutsättningar och förmågor ska de kunna delta i den gemensam leken. Skolverket (2018) belyser att arbetslagets närvaro i barngruppen gör det möjligt att stötta barnen och deras kommunikation, även att förhindra att konflikter uppstår. I utbildningen ska barnen få möjlighet till att leka och lära i samspel med andra barn och vuxna. I förskolans verksamhet ska barnen få möjlighet att känna trygghet i den sociala gemenskapen som är.

Skolverket (2018) beskriver att barns bästa ska vara en central del i utbildningen och synliggöras i undervisningen. För att ge förutsättningar till ett livslångt lärande behöver barnen se utbildningen som betydelsefull och utvecklande. I utbildningen är det viktigt att ta till vara på barnens åsikter för att inta barnens perspektiv.

2.2 Utgångspunkter för barns lek

Ellneby (2019) menar att om barn inte har eller får möjlighet till att leka, kan det resultera i att förmågor som till exempel fantasi, samspel, motorik och imitation utvecklas långsammare än hos barn som har möjlighet till lek. Genom leken får barnen även möjlighet att skapa empati, en förmåga barnen behöver för att förstå hur andra tänker eller känner. Leken är ett sätt för barnen att uttrycka sina känslor. När barnen leker läggs grunden för det livslånga lärandet, både det som de utvecklar under tiden de leker och den framtida inläringen. På förskolan krävs att förskollärarna finns till hands och hjälper barnen att vägleda samspelet och utvecklingen framåt. Det handlar om att finna en balans mellan barnens egen tid för att utforska inom leken och tiden när förskollärarna finns med som stöttning för att utveckla leken, eller finnas till hans för att utveckla kommunikationen mellan barnen och förebygga konflikter.

Ellneby (2019) beskriver att leken är komplicerad då det krävs många olika kompetenser av barnet, till exempel förståelse för samspelet, turtagning och kommunikation. Det är därför det är svårt för både vuxna och barn att sätta ord på och förstå lekens betydelse helt och hållet. För vuxna kan det vara svårt att vara med i leken och fantisera, men för barnen är det inte lika komplicerat då de besitter den förmågan redan vid ett års ålder.

Ellneby (2019) förklarar att ordet fri lek har Rousseau skapar och menas att barnen är fria från måsten och ansvar. Det finns olika synsätt om vad fri lek egentligen är, gäller det när vuxna inte är delaktiga eller är det när barnen har möjlighet att bestämma över sin egen lek. Det finns även tankar om inne- och utemiljön är lika fria i leken, inne finns det en viss miljö som gör att barnen måste rätta sig efter. Ute däremot finns det inte samma begränsningar och ger mer möjlighet för fri lek.

Ellneby (2019) beskriver att den fria leken är hotad i dagens samhälle på grund av att det finns hinder i vardagen som sätter stopp, till exempel tiden avgör hur mycket fri lek barnen har möjlighet till. För att den fria leken inte ska glömmas bort kan det

vara bra att den blir lika delaktig i förskolans planering, precis som förskollärarna planerar undervisning inom matematiken eller språkutvecklingen. Författaren (2019) beskriver vidare att det kan vara svårt som förskollärare att släppa taget om leken och att inte hjälpa barnen att komma på vad de ska leka. I barnkonventionen framkommer det tydligt att barnen inte behöver ha krav på sig hela tiden, barnen har rätt att inte göra något. Barnen kan behöva tid för att lista ut vad de vill leka med, samtidigt som det inte gör något om det finns tid där det inte händer saker hela tiden.

Ellneby (2019) beskriver att det finns flera olika tankesätt när man tittar på förskollärarnas delaktighet i leken. De vuxna kan bidra med att utmana leken för att leken ska utvecklas, samtidigt kan det bli för svårt för barnen om utmaningen blir för stor och leken avslutas. Det finns även fördelar med vuxnas delaktighet i leken, att leken i sig utvecklas då barnen får utveckla tankesättet i leken och mer material. Till exempel att barnen har visat intresse för tv programmet ”Talang”, barnen vill leka programmet på förskolan. Här kan förskolläraren bidra till leken genom att tillsammans med barnen diskutera kring programmets innehåll och hur barnen kan återskapa det i leken. Förskolläraren kan utmana barnen med konkreta tips på hur leken kan utvecklas, till exempel att barnen behöver biljetter, en scen och en jury.

Ellneby (2019) visar att synsättet mellan barn och förskollärare kan förändras när förskollärarna involverar sig i leken, förskolläraren kan genom leken se bland annat barnets kreativitet och fantasi. Förskollärarens deltagande i leken kan vara problematiskt då de antingen kan gå in för mycket och styra leken mer än barnen gör. Eller så kan barnens anse att förskolläraren är för passiv och inte bidrar med något för att leken ska gå framåt. Genom förskollärarens deltagande kan lekens innehåll bli mer varierande och barnen kan utveckla lekreglerna som krävs för att samspelet ska fungera. Inom leken är det inte bara barnens som utvecklas, även förskollärarna kan utveckla sin förmåga att känna trygghet och känna sig bekväm till leken. Många förskollärare kan känna osäkerhet och vill inte leka när kollegor är i närheten, att regelbundet vara med i barnens lek kan stärka deras självförtroende till leken. Samtidigt som förskollärarna deltar i leken, behöver de hjälpa de barn som har svårt att ta sig in i leken eller om det uppstår konflikter. Om barnet inte har förmåga att lösa konflikterna själva, kan det leda till att leken avslutas på grund av detta.

2.3 Tidigare forskning om lek

Pramling och Wallerstedt (2019) beskriver att under industrialiseringen, urbaniseringen och sociala förändringar uppkom leken, till exempel för att skydda barnen från arbete. Under denna tidsepok ansågs leken vara en naturlig del av barndomen. Barninitierad lek anses vara viktig för många forskare och skrivs fram som viktig även idag. Leken i förskolan uppfyller alltid ett mål, med detta menas att det inte krävs en stöttande förskollärare i leken för att den ska ses som betydelsefull. Barnen har egna mål och förskolans materiel är utformat från ett lärandeperspektiv. Barnens egna mål uppkommer utifrån förskolan och lekens ramar.

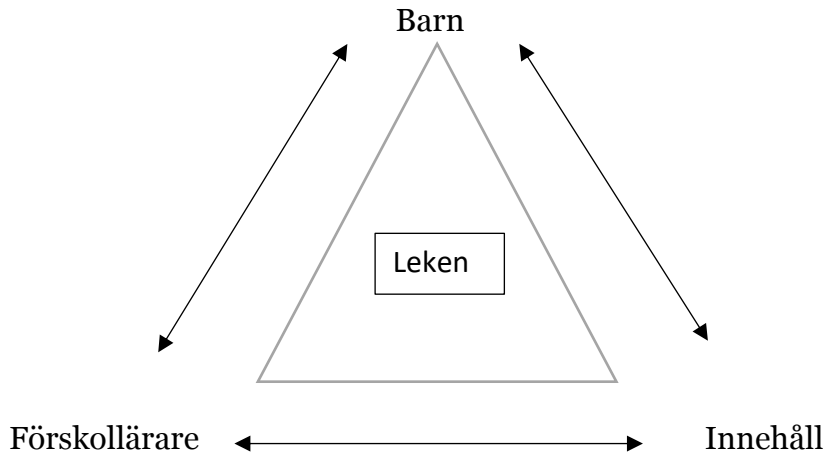
Lillemyr, Søbstad, Marder och Flowerday (2011) beskriver att leken är en viktig del i barns liv i alla kulturer. Leken i sig anses vara viktig och utvecklar även individen, inlärningen och det sociala samspelet. Leken har sin utgångspunkt i barnens tidigare erfarenheter och upplevelser. Genom leken utvecklar barnen sociala och kognitiva kunskaper som är viktiga för vidare utveckling och lärande. I förskolan får barnen möjlighet att leka och känna grupptillhörighet, vilket Lillemyr et al. (2011) menar är viktigt för den individuella utvecklingen. Barnen beskrivs kunna utvecklas på egen hand, men många gånger kan en vuxen eller ett annat barn som har kommit längre i utvecklingen hjälpa barnen att gå utanför sin kunskapsnivå. Detta beskrivs vara utvecklande för barnet.

Jonsdottir (2007) menar att sociala relationer med andra barn är en viktig del för barns utveckling, så väl den sociala, intellektuella och känslomässiga utvecklingen. Hon (2007) beskriver att tidigare studier visar att ensamhet och utanförskap både har korta och långsiktiga konsekvenser. Dessa konsekvenser kan påverka barnet här och nu, men också senare i livet. Förskolans uppdrag handlar till stor del att hjälpa barnet att bilda nya relationer och se dess värde. Barn i förskoleåldern har stort behov av att känna delaktighet i barngruppen. Känner barnen delaktighet, leder det till glädje samt utveckling och lärande.

Skolforskningsinstitutet (2019) beskriver att barnen använder ett flertal sociala förmågor i leken. Dessa förmågor är relationsskapande, utvecklande av gemenskap, samarbete och kommunikation. Relationsskapande innebär att barnen får möjlighet till att skapa och bevara relationer med kompisar. Dessa relationer kan synas tydligt i leken då barnen vågar uttrycka sina olika känslor. Utvecklande av gemenskap handlar om att barnen ska känna gemenskap i barngruppen. Barnen ska få möjlighet att utveckla förmågor som att ta ansvar, visa hänsyn och visa omsorg till kompisarna (Skolforskningsinstitutet, 2019). Samarbete i förskolan handlar om barnen ska kunna hjälpa varandra i olika situationer. Samarbetet innefattar även samspel och turtagning, detta kan synas när barnen ingår i olika roller i leken och vid användning av leksaker. Kommunikationen i förskolan synliggörs genom att barnen förhandlar och problem löser. Det finns olika typer av kommunikation, verbal och kroppsspråk och dessa kan barnen variera i leken.

Melker, Mellgren och Pramling Samuelsson (2018) förklarar att språk och kommunikation är viktiga delar för barns utveckling och lärande. De beskriver även att om barnen får möjlighet att lära genom leken gynnar det barnens utveckling och lärande. Detta genom att barnen lär sig förstå och hantera sin omvärld med hjälp av material, samarbete och problemlösning tillsammans med andra barn eller förskollärare. Melker et. al (2018) beskriver att barn som har fått stöttning av förskollärare i leken har visat ett ökat lärande. De barn som inte haft samma möjlighet till stöttande förskollärare visar inte ökat lärande i samma utsträckning.

Den didaktisk triangeln visar samspelet mellan barn, förskollärare och innehållet. Innehållet i denna triangel är leken i förskolans verksamhet (Björklund och Palmér, 2019).

Figur 1; Didaktisk triangel

Björklund och Palmér (2019) förklarar (se figur 1) att förskollärare och barn påverkar varandra genom att delge tidigare kunskaper sinsemellan som omvandlas till ett innehåll i leken för barnen och kan på så sätt skapa ny kunskap. Undervisning i förskolan riktar sig inte till att uppnå kunskapsmålen, det handlar snarare om att barnen ska få möjlighet till vidareutveckling och kännedom inom leken.

Utvecklingen hos barn är inte förbestämt, utan det är barnets som är ledsagare i sin egen utveckling. Likt den proximala utvecklingszonen behöver barnet stöttning av en människa som besitter på större kunskap, det kan vara en förskollärare eller ett barn. Dessa människor med mer utvecklad kunskap kan stötta barnet till en fördjupad kunskap inom leken

Jonsson och Thulin (2019) menar att i barnens egen lek får de möjlighet att träna på sin fantasi, att diskutera med andra barn och komma överens samt förstå allas lika värde. Detta gör att barnen måste få möjlighet till barninitierad lek och förskollärarens delaktighet har inte en negativ påverkan. I förskolans verksamhet finns det många arbetsuppgifter som förskollärarna ska utföra, detta gör att deras delaktighet i leken är begränsad. Det krävs att leken får vara en undervisningsform där lärande och utveckling kan ske. Leken är lärande i sig men för att barnen och leken ska utvecklas behöver en förskollärare finnas som vägledare och utmanar barnen mot kunskapsmålen.

2.3.1 Fri lek

Björklund och Palmér (2019) menar att fri lek är ett begrepp som används i svenska förskolor. De framhåller samtidigt att begreppets innebörd och dess betydelse för utveckling och lärande av verksamma i förskolan. Begreppet fri lek kan definieras på

olika sätt, till exempel fri från och fri att. Fri från kan definieras som lek utan närvarande vuxna, medan fri att kan definieras som att barnen själva får bestämma lekens väg. I den sist nämnda definitionen fri att, finns det möjlighet för vuxna att närvara i leken.

Skolforskningsinstitutet (2019) beskriver att det är viktigt att förskollärarna utformar miljön på förskolan, för att barnen ska få möjlighet till fri lek. Miljön ska utgå ifrån barnens intressen och förmågor. På förskolan ska det finnas material och leksaker som gynnar barns utveckling och lärande.

2.3.2 Förskollärarnas stöd i barns lek

Skolforskningsinstitutet (2019) menar att det är viktigt att förskolläraren anpassar stöttningen av leken efter barnens perspektiv och intressen för att inte förstöra den pågående leken. Om förskolläraren inte anpassar stöttningen kan det leda till att det blir konflikter mellan barnen och sociala samspelet påverkas.

Skolforskningsinstitutet (2019) synliggör att förskollärarnas delaktighet kan ha en stor betydelse för lekens utveckling. Förskollärarens stöttning kan se ut på olika sätt till exempel närvara, guida och medla. Närvara handlar om att stötta leken genom att vara närvarande i barngruppen. Närvaron från förskolläraren kan variera mellan att vara delaktig i leken eller att observera leken på avstånd. Guida handlar om att vägleda hur barnen kan gå tillväga i leken på olika sätt. Yngre barn kan ibland behöva stöttning kring samspelet i leken. Medling handlar kortfattat om att stötta barnen i konflikter som kan uppstå i leken och kring leksaker.

Björklund och Palmér (2019) beskriver att undervisningen i förskolan inte handlar om att barnen ska uppnå kunskapsmålen. Det centrala i förskolan handlar istället om att ge barnen möjlighet för lärande och utveckling. För att barnen ska få möjlighet till en individuell utveckling, behöver de stöttning. Denna stöttning kan vara i form av en delaktig och närvarande förskollärare. Förskolläraren kan stötta barnet genom att ge utmaningar som bidrar till utveckling. För att stötta varje enskilt barn behöver förskolläraren kunskap om varje barns unika utveckling. Förskollärarens delaktighet i barnens lek varierar beroende på barnens utveckling och typ av aktivitet. Hur långt barnen har kommit i sin utveckling kan speglas i leken. Barnens lek är inspirerad av sina erfarenheter och det de har kunskap om. Björklund och Palmér (2019) menar att för att utveckla leken kan förskolläraren ge barnen information som bidrar till leken. Som ett exempel när barnen leker i sandlådan, kan förskollärare ställa frågor som till exempel "bakar ni en kaka?". Denna fråga kan få barnen att börja fundera över sin lek, för att sedan utveckla den. Under tiden barnen leker att de bakar kan förskolläraren ge mer information till leken som gör att den vidareutvecklas. Det kan till exempel vara ingredienser, mått, tidsuppfattning och det sociala, det sociala kan vara att bjuda in i en kompis till fikat eller om en kompis ska köpa fika. Till nästa gång barnen ska baka i sandlådan kan de använda den nya kunskapen och utveckla leken själva (Björklund & Palmér, 2019). Skolforskningsinstitutet (2019) förklarar att

en medveten stöttning mot förskolans strävansmål av förskolläraren klassas som undervisning. Undervisningen utgör ett pedagogiskt ledarskap och det syns i allt som sker i förskolan utbildning.

3. Teori

I detta avsnitt presenteras studiens teoretiska perspektiv, som är det sociokulturella perspektivet. Studien använder begreppen proximala utvecklingszonen och medierande.

3.1 Sociokulturella perspektivet

Denna studie utgår från det sociokulturella perspektivet på lärande och utveckling inom leken. Hundeide (2003) beskriver att inom det sociokulturella perspektivet ses barnets utveckling som en process som styrs av den kulturella omgivningen. Barnets utveckling kan jämföras med en väg som innefattar olika stopp genom livet. Vägen är inte förbestämd, utan kan ändra riktning beroende på barnets intresse. Barnet kommer alltid behöva stöttning under denna väg och stöttningen kan ske av en vuxen som befinner sig i barnets omgivning.

Säljö (2015) förklarar att sociala och kulturella sammanhang påverkar oss i de olika situationer vi befinner oss i. Människans medfödda egenskaper utgör inte våra kunskaper, det är istället hur vi använder de fysiska och interaktuella redskap vi är omgivna av som utgör vår kunskap. Säljö (2000) menar att i det sociokulturella perspektivet går det inte att undvika lärandet. Människan lär sig i alla situationer, det handlar om att se lärprocessen i allt som görs.

Säljö (2015) beskriver att i det sociokulturella perspektivet är kommunikationen en stor del av lärandet. Vi kommunicerar inte enbart genom språket, vi använder kroppsspråket, miner och gester. Språket är en artefakt som vi människor använder för att se olika perspektiv på omvärlden. Vårt språk anpassas beroende på vilken situation vi befinner oss i. Det är genom språket som de individuella grunderna för kunskap bildas.

Säljö (2015) menar att i ett sociokulturellt perspektiv är det samspelet mellan människor som delger erfarenheter som ger ett lärande. Säljö (2015) förklarar att om lärandet ska utvecklas behövs det ett samspel där den ena personen kommit längre i utvecklingen. Detta kan resultera i att personen som har kommit längre i utvecklingen kan delge sina erfarenheter och ge kunskap till en annan person. Samspelet mellan förskollärare och barn kan resultera i att nya kunskaper bildas hos varje individ.

3.2 Proximala utvecklingszonen

Säljö (2015) beskriver att proximala utvecklingszonen är ett begrepp inom sociokulturella teorin. Genom att samspela med andra kan barnets individuella kunskaper utvecklas. Detta betyder att barnet behöver stöttning av någon med större erfarenheter, detta resulterar i att barnet utvecklas och på sikt skapar självständighet. För att utmaningen inte ska bli för stor krävs det att den nya kunskapen befinner sig nära barnets nuvarande utvecklingszon. Detta för att de nya kunskaperna inte ska ligga för långt ifrån barnets utvecklingszon och lärandet uteblir. Det krävs samspel med andra personer som utmanar barnets utveckling för att barnet ska gå in i nästa utvecklingszon.

3.3 Medierande

Säljö (2000) menar att det är alltså inte enbart vi som människor som upptäcker och lär oss av vår omvärld, utan vi tar hjälp av språket och olika föremål för att göra omvärlden begriplig. Dessa redskap är inte enbart något som kan tas på, det vi använder oss mest av är våra språkliga artefakter. Med hjälp av språket beskrivs omvärlden, vilket gör att vi kan samspela med andra i olika aktiviteter. Hur vi kommunicerar om olika artefakter är beroende på vilken situation vi befinner oss i och vilka erfarenheter vi bär med oss. Två personer med skilda erfarenheter kring ett medierande redskap kan se olika användningsområden för detta.

Sammanfattningsvis är sociokulturella perspektivet en teori som innefattar lärande i samspel med andra människor. Proximala utvecklingszonen och medierande är två begrepp inom teorin som även de kan förstås ihop med lärandet. Teorin och begreppen kommer användas i analys avsnittet för att kunna tolka resultatet. Sociokulturella teorin kommer bidra till att besvara studiens frågeställningar, genom att förskolläraarnas stöttning i leken kan jämföras med lärandets process likt teorin. Det barnen först kan med hjälp av förskollärarens stöttning, utvecklas sedan till en självständig kunskap. Detta lärande motsvarar begreppet proximala utvecklingszonen (Säljö, 2015).

4. Metod

I detta avsnitt presenteras studiens process av forskningsdesign, urval, genomförandet, databassökningar, dataanalys och forsknings principerna. Slutligen presenteras studiens tillförlitlighet.

4.1 Forskningsdesign

Denna studie har utgått från en kvalitativ undersökningsmetod, då vi ville undersöka förskolläraarnas uppfattning kring vårt valda ämne. Valet av kvalitativ

undersökningsmetod gjordes då vi ville bilda oss en uppfattning kring hur de intervjuade förskollärarna ser på sin roll i att stötta barnen i leken. Intervjupersonernas uppfattning kan skilja sig åt och det var dessa skillnader och likheter vi ville undersöka. En kvalitativ undersökningsmetod kan bidra till ett samspel mellan intervjupersoner och intervjuare, där det framkommer information till studiens syfte och frågeställningar (Bryman, 2018).

Vi använder oss av semistrukturerade intervjuer där vi skrev fram frågor (se bilaga 2) i syfte att besvara studiens frågeställningar och syfte. I semistrukturerade intervjuer får intervjupersonen möjlighet att formulera svaren utifrån sina egna tankar. Det fanns även möjlighet för oss som intervjuare att ställa följdfrågor, där intervjupersonen får möjlighet att utveckla sitt svar (Bryman, 2018).

På grund av rådande omständigheter kring Covid-19 kunde vi inte genomföra intervjuerna på förskolorna, istället genomfördes samtliga åtta intervjuer genom den digitala plattformen Teams. Vi valde att intervjuerna skulle ske på Teams istället för via telefon, på grund av att det genom Teams finns möjlighet för oss intervjuare och intervjupersoner att se varandra. Detta ansåg vi skulle kunna underlätta intervjuerna för samtliga, då kroppsspråket blir möjligt att uppmärksamma för oss intervjuare. Bryman (2018) menar att digitala intervjuer kan jämföras med direktintervjuer då deltagarna kan se varandra, vilket underlättar intervjuerna. Intervjupersonerna fick själva välja ifall de ville ha kameran på så vi kunde se dem under intervjun. Vi spelade in ljudet från intervjuerna med hjälp av våra mobiltelefoner, för att sedan kunna transkribera. Att vi spelade in ljudet under intervjuerna var något som intervjupersonerna fick godkänna.

4.2 Urval

För att besvara studiens frågeställningar och syfte valde vi att endast intervju förskollärare. Vi ville få en inblick i hur förskollärare ser på sin roll att stötta barnen i leken. Vi valde att intervju förskollärare för att de är ansvariga för barnens utbildning i förskolan och även för att förskollärare är vår kommande yrkesprofession. Detta innebär att vi kommer vara ansvariga för utbildningen på förskolan. Vi valde att intervju förskollärare som vi kände sedan tidigare för att underlätta urvalet. Detta beskriver Bryman (2018) ingår i ett så kallat bekvämlighetsurval eftersom förskollärarna inte var nya för oss.

De intervjuade förskollärarna har varit verksamma i förskolan mellan 3 och 34 år och arbetar i olika åldersgrupper där barnen är mellan 1 och 6 år. Förskollärarna arbetade vid intervjutillfället uppdelat mellan de yngsta, äldsta och blandad ålder. Samtliga förskollärare arbetade på kommunala förskolor i två olika kommuner.

4.3 Genomförande

Vi kontaktade åtta förskollärare via mejl, där de blev förfrågade om deltagande i studien. I mejlet skickades missivbrevet med information om studien och deltagandet (se bilaga 1). Samtliga förskollärare valde att tacka ja till att delta och vi bestämde en tid när intervjun skulle ske på Teams. Ett flertal förskollärare kunde inte delta vid bestämd tid, på grund av sjukdom. Detta ledde till att vi fick kontakta tre nya förskollärare med förfrågan om deltagande. Intervjuerna bokades in och genomfördes vid intervjutillfällena fick intervjupersonerna ytterligare en förfrågan om de läst missivbrevet och samtycker deltagandet.

Samtliga intervjuer genomfördes under cirka två veckors tid och genomfördes digitalt. Intervjuerna beräknades ta 30 minuter, men tiden varierade mellan 20-30 minuter. Vid intervjutillfällena befann vi intervjuare oss i våra hem, medan intervjupersonerna befann sig på respektive arbetsplatser. Vid intervjuerna höll vi oss till intervjufrågorna, men ett flertal gånger lade vi till följdfrågor för att få ett förtydligt svar. Varje intervju började med ett antal bakgrundsfrågor, där vi bland annat frågade när de utbildade sig och hur länge de har varit verksamma förskollärare. Detta gjordes för att vi ville få information om varje deltagare. Samtliga intervjuer spelades in för att vi efteråt skulle kunna transkribera och inte glömma bort delar av intervjuerna. Vi valde att dela upp transkriberingarna av intervjuerna för att effektivisera arbetet. Efter transkriberingarna diskuterade vi innehållet för att få en överblick över det insamlade materialet.

4.5 Dataanalys

Efter att vi hade transkriberat intervjuerna kodade vi materialet. Vi använde oss av olika färger för att det skulle bli tydligt. Det vi valde att färga var intervjufrågorna och samtidigt som detta genomfördes hade vi frågeställningarna bredvid oss för kunna se om vi skulle kunna besvara dem utifrån intervjusvaren. Vi delade därför in intervjusvaren i olika teman och detta arbetssätt beskriver Bryman (2018) som tematisk analysmetod och att det är användbart i kvalitativa studier. Efter uppdelningen av materialet, jämförde vi intervjusvaren för att kunna se eventuella skillnader och likheter. Eftersom vi valde att koda och färga utifrån frågeställningarna, valde vi även att skriva liknade rubriker i avsnitten om resultat och analys för att på ett enkelt sätt kunna se om vi fått med det viktigaste från intervjusvaren.

För att analysera resultatet använde vi oss av det sociokulturella perspektivet, då vi ville jämföra resultatet med det sociokulturella perspektivet på lärande och utveckling. I det sociokulturella perspektivet finns ett flertal olika begrepp och vi valde att fördjupa oss i proximala utvecklingszonen och medierande för att kunna göra en analys.

4.6 Forskningsetik

I studien har vi utgått ifrån Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer, vilket förskollärarna blev informerade kring i missivbrevet (se bilaga 1). Informationskravet informerar kring studiens syfte, frågeställningar och hur intervjun kommer gå tillväga skickades till intervjupersonerna innan intervjutillfället. Intervjupersonerna informerades även om att intervjun skulle spelas in och därefter transkriberas och analyseras som en del i vår studie. Samtyckeskravet ger intervjupersonerna information om att deltagandet är frivilligt och deras rättigheter om att avbryta intervjun om så önskas. Konfidentialitetskravet innebär att intervjupersoner kommer vara helt anonyma, vilket innebär att deras namn och förskola inte kommer framgå i studien. Ljudinspelningen av intervjun raderas efter studiens examination. Nyttjandekravet informerar att materialet från intervjuerna endast kommer användas i denna studie. Intervjuerna transkriberas och analyseras och materialet kommer inte delas med obehöriga.

4.7 Studiens kvalitet

Bryman (2018) beskriver att det finns fyra delkriterier för tillförlitligheten av en studie. Dessa kriterier är trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet, samt styrka och konfirmera. Trovärdigheten i vår studie visas genom att vi utgått från de regler som finns för studien och genom att det finns möjlighet för intervjupersonerna att ta del av studien när den publiceras på DiVA efter examination. Överförbarhet innebär att vi i studien har gett djupare beskrivningar av intervjupersonernas uppfattningar och beskrivningar i sin roll att ge barn stöd i leken. Läsare av studien kan genom dessa beskrivningar avgöra om beskrivningarna kan ses i relation till sin egen miljö. Detta innebär att studien inte ger en generaliserad beskrivning kring förskollärares roll i att stödja barn i lek, studien ger istället en beskrivning av intervjupersonernas unika uppfattning av rollen. Pålitlighet i vår studie innebär att vi redogjort för hur vi har gått tillväga och argumenterat för våra val under processens gång. Styrka och konfirmera har i denna studie visats genom att vi inte har lagt in våra egna personliga värderingar eller åsikter i studien.

Vi som gjort studien har tillsammans granskat och analyserat materialet vilket Bryman (2018) menar öka trovärdigheten. Studien har även granskats av kurskollegor i grupphandledning och handledare under processens gång. Vårt valda tema av studien ansåg vi vara relevant då läroplanen lyfter leken som ett centralt innehåll i utbildningen. Vi ville därför få en inblick hur verksamma förskollärare ser på sin roll i att stötta barnen i leken. Bryman (2018) menar att om forskningsområdet är relevant beskrivs det vara kriterier för äkthet. Studiens intervjufrågor är utformade för att besvara våra frågeställningar, vilket gjort att vi under studien besvarat syftet.

5. Resultat

I detta avsnitt kommer det redogöras för studiens resultat. Resultatet har delats in i olika teman för att besvara frågeställningarna. De teman vi har utgått ifrån är hur förskollärarna beskriver leken, vilka utmaningar som beskrivs finnas i leken, förskollärarnas uppfattning om fria leken, hur eventuella svårigheter kan påverka det sociala samspelet och hur förskollärarna beskriver stöttningen av leken.

5.1 Förskollärarnas beskrivning av lek

Resultatet visar att leken anses vara en central del av utbildningen och att den är något som pågår hela tiden. Leken beskrivs som ett glädjefyllt samspel, där barnen får möjlighet till utveckling och lärande. En av förskollärarna beskriver att leken är svårdefinierad, hen förklarar att det är barnen i leken som avgöra om det är en lek eller inte. Hen beskriver vidare att vuxnas och barns syn på lek kan gå isär, då vuxna kan uppfatta att barnen leker även om barnen själva inte uppfattar det så.

5.2 Utmaningar i leken

De intervjuade förskollärarna beskriver att det finns många olika utmaningar i leken. En utmaning är att barnen kan ha svårigheter med språket och kommunikationen, på grund av annat modersmål än svenska eller att barnen inte har utvecklat sin språkliga förmåga. På så sätt beskriver majoriteten av förskollärarna att kommunikationen kan försvåras mellan barnen, vilket kan leda till konflikter. Ett konkret exempel på vad som beskrivs kunna hända om kommunikationen brister, synliggörs i kommande citat:

Om ett barn vill vara med i en lek men har en bristande språkförmåga, kan det leda till att barnen missförstår varandra och blir fysiska istället. Barnen kan därför istället knuffas eller tar leksaker från en kompis. Det finns de barn som kan bitas när de inte vet hur de ska prata. Som förskollärare gäller det här att förklara att barnet inte vill vara dum, det handlar egentligen om att barnet vill vara med och leka. (förskollärare 1)

I resultatet framkommer att det uppkommer olika slags konflikter mellan barnen i leken. Många gånger handlar det om att barnen vill ha samma leksaker, detta beskrivs uppkomma främst bland de yngre barnen. Det beskrivs att de yngre barnen gärna skaffar sig favoritleksaker som de har svårt att lämna ifrån sig. Detta beskrivs leda till konflikter för att flera barn vill använda leksaken. Vidare förklarar förskolläraren att det uppkommer andra typer av konflikter bland de äldre barnen. Hen ger exempel på att rollekar kan leda till konflikter, för att barnen vill vara samma roll eller att det finns en roll som inget barn vill vara. Till exempel när det finns en hund i familjen och att barnen anser att rollen inte är viktig och därför inte vill vara hund. Det kan finnas barn som vill vara dominerande och bestämma i leken. De andra barnen beskrivs få stå tillbaka från sin vilja då det är det dominerade barnet

som bestämmer. Resultatet visar att barn kan ha olika synsätt på leken, vilket synliggörs i följande citat:

Det finns olika ramar om hur lek ska gå till och detta uppfattar barnen olika. Till exempel när barnen leken mamma, pappa, barn, finns det olika uppfattningar kring hur leken ska lekas. Även hur leken ska fortlöpa och vad leken ska innehålla. Barnen kan ha olika uppfattningar och detta kan leda till konflikter. (Förskollärare 4)

Andra konflikter som beskrivs är när alla barn inte får vara med och leka. I resultatet beskrivs det att de inte anser att alla barn behöver vara med i leken hela tiden. De förklarar att om en lek har börjat och är i full gång ska inte de lekande barnen behöva släppa in fler. Vidare beskrivs då att förskollärarna förklarar för barnet som inte får vara med, varför och sedan ge förslag på vad barnet kan göra istället. En av förskollärarna uttrycker att hens erfarenhet är att om barnen tvingas ihop avslutas leken. Hen berättar vidare att det är viktigt att de har koll så att det inte är ett barn som aldrig får vara med.

I resultatet framkommer att samspelet anses försvåras om barnen inte kan lekkoderna får svårigheter med samspelet i leken på olika sätt. Barnet som inte har knäckt lekkoderna kan få svårigheter med att ta sig in i leken. Barnet kan ha svårt att veta vilket tillvägagångssätt hen ska använda för att bli inläppt i en pågående lek. Förskollärarna menar att det måste finnas pedagoger närvarande där barnen leker som kan ge stöttning in i leken. Även att de äldre barnen kan anses jobbiga bland sina kompisar om de inte vet lekkoderna, till exempel när ett barn springer in i en pågående lek och endast förstör. Vidare beskrivs att det krävs många kompetenser av barnen för att kunna leka, kan barnen inte lekkoderna är det svårt att förstå leken, reglerna och hur leken ska fortsätta.

5.3 Förskollärarnas beskrivning av fria leken

Det framkommer i resultatet att förskollärarna för tillfället är mycket involverade i den fria leken, för att barnen behöver stöttning för att påbörja en lek. När de ser att barnen har kommit in i leken, låter de barnen leka på egen hand. Förskollärarna strävar efter att barnen ska bli självständiga inom leken, för att leken ska bli friare.

Resultatet visar att det kan vara svårt att få den fria leken helt fri, då vuxna finns i närheten hela tiden. Vilket synliggörs i följande citat:

Det är svårt att säga att det finns helt fri lek här på förskolan, för vi vuxna finns alltid i närheten. Man hör barnen och ser vad de leker, det går att sätta sig när och se vad de gör och säger inomhus. Utomhus kan barnen gå undan mer. (Förskollärare 7)

Tiden efter vilan exemplifieras som en stund som kan vara komplicerad vad gäller fri lek, då barnen många gånger endast driver runt på avdelningen. Det förklaras att det är viktigt som förskollärare att fånga upp barnen för att hjälpa dem att leka klart leken, då barnen har svårigheter att koncentrera sig på leken.

5.4 Påverkan på det sociala samspelet

Resultatet visar att det sociala samspelet tränas i leken och därför kan bli svårt för de barn som har svårigheter inom det sociala samspelet. Det beskrivs att om barnen inte kan de sociala koderna som krävs för samspelet i leken kan det uppstå konflikter. Konflikter kan uppstå när barnen inte förstår varandra och vad som händer i leken, då kan barnet som inte besitter kunskapen om samspelet bli fysisk genom att bitas eller slåss.

I resultatet framkommer det att vissa barn kan agera innan de har tänkt på konsekvenserna. Därför menar förskollärarna att de måste vara nära barnen för att kunna förhindra att dessa situationer ska uppstå. Vidare visar resultatet att det är vanligt att barn som har bristande impuls kontroll får många tillrättavisningar av både andra barn och vuxna. Genom att vara nära barngruppen anses det vara möjligt att stoppa barnet och fråga vad de tänker göra, vilket synliggörs i följande citat:

”Genom att vara närvarande i barngruppen kan vi finnas till hands om det skulle uppstå en konflikt. Vi i arbetslaget anser det viktigt att vara närvarande för att kunna stödja barnen och fråga vad barnen tänker göra innan det uppstår en konflikt”. (Förskollärare, 3)

Att fråga barnet hur de tänker beskrivs kunna leda till att barnet reflekterar över sitt agerande och detta kan leda till att barnet hinner tänka till innan sitt agerande i framtiden.

Vidare framkommer i resultatet att vissa barn kan ha starka åsikter vilket kan påverka övriga barnens åsikter och tankar i leken. Det beskrivs att detta syns tydligt när ett barn är borta från förskolan, då de andra barnen leker på ett annat sätt. Resultatet ger ett uttryck för att barn som inte har den språkliga förmågan kan ha svårt med det sociala samspelet då de inte förstår vad som händer i leken.

Resultatet visar också att den digitala tekniken har påverkan på barngruppen och leken. Förskollärarna menar att det är svårt för att alla barn inte har samma möjlighet att använda digital teknik hemma, vilket kan göra att det blir svårigheter med förståelse för leken på förskolan.

5.5 Förskollärarnas delaktighet och stöttning i leken

Resultatet visar att förskollärarna anser att för att kunna stötta barnen krävs det att de är närvarande bland barnen för att se och höra vad som händer. Det tydliggörs också att förskollärarnas närvaro ger trygghet för barnen, då de kan stötta i leken om det behövs. Stöttning kan ske genom att förskollärarna reder ut en konflikt eller ger förslag på hur leken kan utvecklas. En förskollärare tar även upp att de behöver stötta de barn som inte blir valda att leka med, hen menar att det är viktigt att alla barn får känslan av vänskap och att bli vald att leka med. För att göra detta kan förskollärarna leka eller hitta på andra aktiviteter med barnet, för att få de andra barnen intresserade. I resultatet beskrivs att det är viktigt att som förskollärare vara närvarande i leken, då leken kan se ut att fungera bra men egentligen händer saker som förskollärarna behöver agera på. En förskollärare berättar att vid ett tillfälle såg leken ut att fungera bra och att alla barn hade roligt, det visade sig sedan att ett barn blivit illa behandlad men inte gett uttryck för det.

Det framkommer i resultatet att det är viktigt att arbetslaget har en gemensam syn och förhållningssätt på barnen, denna gemensamma syn ska synliggöras i allt som sker på förskolan. Det framkommer även som viktigt att förskollärarna stöttar barnen i deras svårigheter och inte skäller på dem när det blir fel för att ett barn inte ska bli utsatt i barngruppen. Till exempel att barnen alltid skäller på ett specifikt barn när det har hänt någonting, fast detta barn inte är på förskolan denna dag. Hen förklarar att det är viktigt att vara närvarande i barngruppen, både för att kunna förhindra konflikter och kunna förklara för barnen att det inte är endast ett barn som gör fel.

Resultatet ger en bild av att förskollärarnas delaktighet bland de yngre barnen ligger fokus bland annat på att visa leksakerna och hur de ska användas då alla barn inte har kunskapen. Ofta händer det att barnen vill leka med samma leksaker och därför kan det bli konflikter. Det beskrivs av förskollärarna att barnet inte vill ha samma leksak, utan barnen vill ha just den leksaken som kompiserna leker med, vilket synliggörs i citatet nedan:

”De yngre barnen vill ofta ha just den leksaken som kompiserna leker med, vilket kan göra att det uppstår konflikter. Du kan ta fram hur många bollar som helst, men det är bollen som är i rörelse som är det intressanta”.
(Förskollärare 8)

Det framkommer även att stöttning hos de äldre barnen krävs, men där gäller det att ge barnen verktyg och vägledning för att leken ska vidareutvecklas.

Resultatet visar att det är viktigt att ge barnen tid och möjlighet att utforska leken på egen hand. Det beskrivs vara viktigt att inte styra barnen för mycket, utan att ge ledande frågor istället så att barnen får möjlighet att reflektera över deras egna utforskande. Detta menas kunna leda till att barnen får en större förmåga att utveckla leken själva.

Resultatet visar att förskollärarna diskuterar kontinuerligt hur de ska stötta barnen i leken. På förskollärarnas gemensamma planering som är en gång i veckan är leken en stående punkt som alltid ska diskuteras under denna tid. Utöver planeringen diskuteras det aktivt i den dagliga verksamheten. Det framkommer att förskollärarna anser att det är viktigt att hålla lekdiskussionen levande för att främja barnens utveckling.

6. Analys

I detta avsnitt presenteras analysen av resultatet i relation till teorin, sociokulturellt perspektiv och begreppen proximala utvecklingszonen och medierande.

6.1 Analys av förskollärarnas beskrivning av leken

I resultatet beskrivs att leken är svårdefinierad och att det är barnen som avgör om de leker eller inte, därför kan vuxnas och barns syn på leken gå isär. I det sociokulturella perspektivet är samspelet mellan människor betydelsefullt för utvecklingen (Säljö, 2015). Utifrån det tolkar vi det som att ett samspel mellan barn och förskollärare kan göra att de får samma synsätt på leken och dess betydelse men att det finns brister i detta samspel.

6.2 Analys av utmaningar i leken

I resultatet framkommer det att språket är en viktig byggsten i leken, det beskrivs att bristande språkförmåga kan leda till konflikter på grund av missförstånd. I resultatet förklaras det att barn som inte kan göra sig förstådda kan bli mer fysiska på grund av frustration för att de inte kan uttrycka sig verbalt. I det sociokulturella perspektivet anses kommunikation vara en stor del av lärandet. Det förklaras att det inte enbart är den verbala kommunikationen, utan det kan även vara kroppsspråket, miner och gester som vi kommunicerar med (Säljö, 2015). Vi tolkar resultatet kopplat till sociokulturella perspektivet som att kommunikationen är en stor del av att göra sig förstådd. Vi har uppfattat det som att om ett barn har språksvårigheter kan det leda till missförstånd och konflikter med andra barn.

Som vi ovan beskrivit tolkar vi resultatet att kommunikation är viktigt i leken, vilket vi relaterar till den proximala utvecklingszonen med kommunikationens betydelse (Säljö, 2015). Om barnen ges möjlighet till lek tillsammans med andra barn och förskollärare, kan den individuella språkförmågan utvecklas i samspelet. Det förstås som att den språkligt medvetna förskolläraren hjälper barnen med att utveckla kommunikationen. Barnen utvecklas olika och därför besitter de olika kunskaper inom kommunikationen, detta kan leda till att de barn som har en större språklig förmåga kan hjälpa dem som har lägre språkförmåga. Förskolläraren kan även delta i leken och utmana barnens kommunikation vidare i den proximala utvecklingszonen.

Resultatet visar att barnen anses kunna få svårigheter om de inte besitter lekens olika koder. Även här förstås det som att samspel med andra barn och förskollärare kan hjälpa barnet att utveckla lekkoderna. Samspelet med andra kan ta barnet lärande till nästa utvecklingszon likt proximala utvecklingszonen (Säljö, 2015). Det visar ett exempel på att både språksvårigheter och att inte kunna lekkoderna kan ge barnet svårigheter att komma in i leken, vilket gör att förskollärarna behöver finnas där och stötta barnen.

I det sociokulturella perspektivet anses allt som ett lärande, det går därför aldrig att undvika att ett lärande sker. Det gäller att i varje situation se lärprocessen (Säljö, 2000). I resultatet framkommer det att förskollärarna anser att barnen inte alltid behöver leka med varandra. Så till vida att det är en pågående lek anser förskollärarna att barnen inte alltid behöver släppa in nya barn i leken, då barnen kan behöva leka ostört ibland. I dessa lägen visar resultatet att förskollärarna säger sig behöva förklara för det barn som inte blir insläppt varför och ge förslag på andra aktiviteter. Det kan förstås som att denna situation synliggör ett lärtillfälle även om barnet inte blir insläppt i leken, eftersom förskolläraren genom att förklara kan lära barnet att sätta sig in i andra människors tankar och situationer. Resultatet visar även att det anses viktigt att förskollärarna har kontroll så att det inte är ett och samma barn som aldrig får vara med och leka. Enligt sociokulturella perspektivet förknippas allt med ett lärande, vilket kan göra att ett lärande kan ske även vid uteslutning vid lek. Det kan förstås som att de barn som alltid blir uteslutna får ett negativt lärande istället för ett positivt lärande. Det förstås även som att förskollärare kan behöva hitta strategier för att alla barn ska få ett positivt lärande som gynnar utvecklingen. Detta synliggör att en strategi kan vara att stötta de barn som blir uteslutna och hjälpa barnet att bli insläppt i leken. Det kan finnas olika orsaker som gör det svårt för barnet, till exempel att barnet inte kan lekkoderna. Här kan då lärandet istället handla om att barnet kan ta sig in i leken och lära sig lekkoderna, vilket gynnar barnet.

6.3 Analys om förskollärarnas beskrivning av den fria leken

Det sociokulturella perspektivet jämför lärandets gång med en väg där det finns olika stopp (Säljö, 2015). I resultatet beskrivs det att förskollärarna för tillfället är mycket involverade i leken för att stötta barnen. Målet med detta är att barnen ska leka mer självständigt och inte vara i samma behov av förskollärarnas stöttning. Vi tolkar det som att resultatet och sociokulturella perspektivets beskrivning av lärandets väg kan förstås ihop. Eftersom barnen behöver stöttning av förskollärarna ser vi det som att barnen befinner sig vid ett stopp på vägen och så snart barnen utvecklats sina färdigheter i leken i samspel med andra, kan de fortsätta sin utveckling på lärandets väg.

6.4 Analys av påverkan på det sociala samspelet

Resultatet visar förskollärarnas bild av att barn som inte kan de olika lekkoderna kan få svårt i det sociala samspelet. Detta beskrivs kunna leda till att barnen inte förstår varandra och leken, vilket kan skapa konflikter och kan leda till att barnen slåss eller bits. Säljö (2015) förklarar att om människan ska förstå omvärlden behöver vi olika redskap så som mentala och fysiska. För samspelet och i leken behöver barnet kunna dess olika koder, vilket är ett mentalt redskap (Säljö, 2015). Resultatet kan utifrån vår tolkning förstås ihop med begreppet medierande. Genom att stötta barnen i att behärska lekkoderna kan förskollärarna hjälpa barnen att förstå det sociala samspelet. Kunskandet av det sociala samspelet kan ses som en mental medierande artefakt. Genom att förskollärarna är närvarande i barngruppen kan de förhindra att barnen blir fysiska genom att slåss och bitas. Vidare kan det tolkas som att de barn som blir fysiska kan bli mer utstötta av barngruppen, vilket kan göra det svårare för dessa barn att genom leken lära sig lekkoderna. Som förskollärare kan det vara viktigt att kunna läsa av barngruppen och leken för att kunna förhindra att det uppstår fysiska konflikter. För att dessa konflikter ska förhindras kan förskollärarnas närvaro vara viktig. I resultatet beskrivs det att stora barngrupper och brist på utbildad personal kan påverka hur delaktiga förskollärarna kan vara i barngruppen. Detta kan leda till färre tillfällen för mediering, då barnen behöver hjälp av en vuxen i utvecklingen framåt. Här är det den vuxna som kan jämföras med ett medierande redskap. Utifrån detta kan det tolkas vara svårare för förskollärarna att kunna lägga tid på det stöd som barnen behöver för att kunna utveckla lekkoderna och förstå samspelet. Mindre delaktighet från förskollärarna kan påverka mängden av konflikterna negativt.

I resultatet beskriver förskollärarna även att bristande impuls kontroll hos barnen anses kunna leda till konflikter. Även detta resultat kan kopplas till begreppet medierande (Säljö, 2015), då det är impuls kontrollen som blir ett mentalt redskap. Resultatet visar ståndpunkten om att det gäller att vara närvarande för att förhindra konflikter bland barnen. Eftersom förskollärarna menar att de då kan stoppa barnet innan det hinner agera och ställa frågor som kan göra att barnet tänker till. Resultatet går även att koppla till sociokulturella perspektivet då det handlar om att lära genom samspel och proximala utvecklingszonen (Säljö, 2015) genom att förskolläraren som ställer frågor har mer kunskap. Förskolläraren kan därför lära barnet konsekvenserna som kan bli när barnet agerar på ett visst sätt. Då samspelet är en stor del av verksamheten kan det tolkas som att om förskollärarna inte finns där och stöttar de barn som har bristande impuls kontroll kan det leda till konsekvenser för hela barngruppen. Konsekvenserna kan därför bli konflikter och en orolig barngrupp.

I resultatet beskrivs det att barn med starka åsikter kan påverka de övriga barnen i leken. Förskollärarna beskriver att det tydligt kan ses när ett barn med starka åsikter är borta, då de övriga barnens lek förändras. I det sociokulturella perspektivet är samspelet en stor del av inläringen (Säljö, 2015) och utifrån detta kan det tolkas

som att barnen trots olika starka åsikter kan lära av varandra. Eftersom vissa barn har starka åsikter och där med får sin vilja igenom, kan det ses som att det är viktigt att förskollärarna finns med och stöttar de barn som inte har lika starka åsikter. Detta för att barnen ska lära att alla åsikter är viktiga och inte förminska varandra genom samspelet.

Den digitala tekniken beskrivs i resultatet påverka barngruppens lek. Detta kan göra det svårt för de barn som inte har samma möjlighet till att använda digital teknik. Resultatet visar att det kan bli svårt för de barn att förstå en lek inspirerad av det digitala som barnen tar med sig hemifrån. Inom det sociokulturella perspektivet är det genom samspelet vi delger varandra våra olika erfarenheter. Ny kunskap lärs in med hjälp av andra människor för att sedan kunna använda kunskapen på egen hand (Säljö, 2015). Resultatet beskriver att förskollärarna kan behöva introducera barnen till den digitala världen i ett samspel, vilket det sociokulturella perspektivet (Säljö, 2015) framhåller som avgörande för lärandet. Det kan tolkas som att förskollärarna även kan bidra till att barnen får en förståelse för barnens inspirerade lek genom att samtala om lekens innehåll och lekens funktion. Genom detta samspel mellan förskollärarna och barnen kan ett lärande genom erfarenheter ske (Säljö, 2015).

6.5 Analys av förskollärarnas delaktighet och stöttning

Resultatet visar att förskollärarnas uppfattning av att stötta barnen handlar om att vara närvarande för att se och höra vad som händer samt ge trygghet till barnen. Det beskrivs även i resultatet att det är viktigt att arbetslaget har gemensam syn och förhållningssätt på barnen. Inom sociokulturella perspektivet har samspelet en stor del i människans inlärning (Säljö, 2015). Det kan förstås utifrån resultatet att det kan vara en fördel för barngruppen och arbetslaget om arbetslaget har en samsyn och kan bemöta barnen på liknade sätt för att ett lärande ska ske. Ett gott samspel i arbetslaget kan smitta av sig på barngruppen och att arbetslaget kan då bli förbilder för barnen i hur ett gott samspel kan se ut.

Resultatet ger en bild av att förskollärarna är delaktiga i leken på olika sätt beroende på barnens ålder. Bland de yngre kan förskollärarna få visa hur leksakerna ska användas men även stoppa konflikter för att barnen vill ha samma leksaker. Bland de äldre barnen är förskollärarna delaktiga genom att ge verktyg och vägledning till leken. En lek kan se bra ut utifrån men i själva verket är det inte en fungerade lek där alla barn har roligt. Genom att ställa ledande frågor kan barnen få förmåga att utveckla leken på egen hand. Resultatet kan kopplas till begreppen medierande och proximala utvecklingszonen (Säljö, 2015). Förskollärarna beskriver i resultatet att med hjälp av leksakerna kan de visa barnen hur leksakerna fungerar och hur en lek går till. Detta kan kopplas både till proximala utvecklingszonen och till medierande, då förskollärarna besitter högre kunskaper och kan lära ut till barnen för att de ska utveckla sina lek kunskaper. Leksakerna kan ses som fysiska redskap som kan hjälpa barnen i deras utveckling och lärande likt begreppet medierande.

Sammanfattningsvis synliggör analysen begreppen och det teoretiska perspektivet i resultatet. I det sociokulturella perspektivet beskrivs samspelet vara en viktig del för barnets utveckling och lärande. Begreppet proximala utvecklingszonen som tillhör det sociokulturella perspektivet beskriver att barnet kan nå nästa utvecklingszon i lärandet i samspelet med en förskollärare eller ett annat barn.

7. Diskussion

I detta avsnitt presenteras diskussion av resultat och metod kopplat till tidigare forskning, samt syfte och forskningsfrågorna. Slutsats för studien kommer att presenteras samt studiens relevans för förskolläraryrket. Det kommer även presenteras för fortsatta studier.

7.1 Resultatdiskussion

7.2 Vikten av förskollärarnas närvaro i barngruppen

Det var återkommande i resultatet att förskollärarnas närvaro i barngruppen var en viktig del i att stötta barnen i leken. Genom närvaro beskrev förskollärarna att de kan se och höra vad som händer i leken bland barnen. Även att förskollärarna kan försöka förhindra och reda ut konflikterna som uppstår mellan barnen. Björklund och Palmér (2019) beskriver att förskollärare kan stötta barnen på olika sätt genom att vara närvarande. Att ha en närvarande förskollärare är en viktig del i förskolan för att se och höra vad som händer i barngruppen. Att vara en närvarande förskollärare är kanske inte alltid så lätt då det finns många andra arbetsuppgifter som ska genomföras, vilket även Jonsson och Thulin (2019) nämner. De andra arbetsuppgifterna som till exempel dokumentation, systematiskt kvalitetsarbete och rutiner som kan innefatta måltider begränsar förskollärarens närvaro i barngruppen. Barngruppens storlek och personal bortfall är ytterligare faktorer som kan påverka förskollärarnas närvaro bland barnen. Alla arbetsuppgifter som förskolläraren har måste genomföras men att tiden måste prioriteras för att alltid utgå efter barnens bästa. Intervjupersonerna beskriver att närvaro i barngruppen är viktigt, samtidigt som vi förstår att få tiden att räcka till inte alltid är så lätt. Det kan vara viktigt som arbetslag att organisera verksamheten så att alla viktiga delar i arbetet får lika mycket plats.

Studien synliggör att förskollärarnas närvaro och delaktighet kan skapa en viktig trygghet i barngruppen. Detta då förskollärarna genom närvaro kan förhindra konflikter och skapa ett gemensamt samspel mellan barn och vuxna på förskolan. Skolforskningsinstitutet (2019) beskriver genom att vara närvarande i barngruppen kan de stötta barnen i leken. Närvaro beskrivs inte endast handla om att vara närvarande i barnens lek, utan det kan även vara att observera på avstånd. Även om förskolläraren inte alltid kan vara närvarande i barnens lek, kan de placera sig själva

och göra andra arbetsuppgifter där barnen leker för att ge barnen trygghet genom närvaron. Förskollärarna i studien har beskrivit att de genom närvaro kan förhindra konflikter, här kan det vara viktigt att förskollärarna är närvarande vid en konflikt för att eventuellt kunna vägleda barnen. Dock kan det även vara viktigt att barnen får möjlighet att själva få prova att lösa konflikten för att bli självständiga. Ellneby (2019) förklarar att om barnen inte besitter kunskapen att själva lösa konflikten och inte får någon hjälp, kan det leda till att leken avslutas. För att leken inte ska avslutas kan förskollärarnas närvaro vara viktig, då de kan stödja leken om det behövs. Förskollärarna kan därför låta barnen prova att lösa konflikten själva men om det inte går kan de vägleda barnen.

7.3 Den svårdefinierade leken

Resultatet visar att leken kan vara svårdefinierad och att vuxnas och barns syn på lek kan gå isär, då vuxna kan uppfatta att barnen leker även om barnen själva inte uppfattar det så. Ellneby (2019) beskriver att om förskollärare är delaktiga i leken kan de utmana barnen att utveckla leken vidare. Om förskollärare och barnen inte har en samsyn på om barnen leker eller inte, kan det vara svårt för förskollärarna att vara delaktiga och utmana leken. Förskollärarna ser många gånger om barnen leker, men att barnen ibland inte uppfattar själva att de leker. För att barnen och förskollärarna ska se på leken på samma sätt kan förskollärarna samtala med barnen om deras uppfattning kring lek. Utifrån barnens tankar kring leken kan förskollärarna utmana barnens tankar kring lek. På så vis kan också barnen utmana förskollärarnas tankar om leken och när barnen leker.

7.4 Förskollärarnas stöttning i leken

En frågeställning vi har i studien är ”hur beskriver förskollärare att de kan stödja barn i leken?”. Resultatet har gett oss en bild av att förskollärarnas närvaro i barngruppen återigen ses som viktig för att kunna stötta barnen. Förskollärarna beskriver i resultatet att barnen som har språksvårigheter många gånger hamnar i konflikter på grund av missförstånd. Barnen som inte blir förstådda eller inte förstår kompisarna kan bli mer fysiska i form att de bits eller knuffas. Det beskrivs som viktigt att förskollärarna är med och förklarar för de andra barnen att detta barn inte vill vara elak utan barnet inte förstår. Guidning och medling är ett bra sätt att ge stöd i konflikter (Skolfi, 2019). Genom resultatet och tidigare forskning har vi förstått att förskollärarnas närvaro är viktig för att stödja barnen i leken, detta anser även vi vara viktigt. Dock kan barn som i konflikter blir fysiska många gånger kan anses vara jobbiga av de andra barnen. Det barnet som har fått stämpeln att vara jobbig kan få det svårare att komma in i leken och även bli inbjuden. Vi anser det viktigt att förskolläraren stöttar barnet in i leken för att hen ska få en chans att utveckla sina lekförmågor. Även att förskolläraren arbetar aktivt för att arbeta bort stämpeln på barnet, genom att delaktig och involvera barnet i leken.

7.5 Leken utifrån den digitala tekniken

Den inspiration barnen får med sig hemifrån från den digitala tekniken framkommer i resultatet som komplicerad, detta för att alla barn inte har samma möjlighet till att använda digital teknik. Det beskrivs kunna ge svårigheter med att förstå leken om den utgår från till exempel något spel. Björklund och Palmér (2019) beskriver att även barn kan stötta varandra i sin utveckling och lärande. Det som krävs är att det ena barnet besitter högre kunskaper kring ett område för att stötta ett annat barn, även förskollärarna har här en viktig del i att stötta barnen. När det gäller lekar inspirerade av digital teknik kan det vara bra om förskollärarna har en förståelse över innehållet för att veta vad barnen leker. Om förskollärarna har en förståelse över lekens innehåll, kan de avgöra om leken är lämplig att leka på förskolan. De barn som inte har samma tillgång till digital teknik kan behöva stöttning av förskolläraren eller av ett annat barn för att få en förståelse över leken. Ett barn som inte har samma förståelse över innehållet av leken därigenom kan bli utesluten, därför ser vi det som viktigt att barnet får stöttning. En frågeställning vi vill få besvarad i studien är ”vilka utmaningar beskriver förskollärare det finns i leken?” och denna ser vi som besvarad genom att förskollärarna beskriver att digital teknik är en utmaning i leken.

7.6 Utmaningar i leken

Resultatet visar att det också är en utmaning om barnen inte besitter lekkoderna då de kan få svårigheter med samspelet i leken. Svårigheterna med lekkoderna kan innebära att barnet har svårt att ta sig in i lek och därför istället förstör en pågående lek. Lillemyr et al. (2011) beskriver att genom leken utvecklar barnen sociala och kognitiva kunskaper och detta anses viktigt för utveckling och lärande. Barnen får möjlighet att känna grupptillhörighet i förskolan vilket gynnar den individuella utvecklingen. För att barnen ska känna grupptillhörighet anser vi att det är viktigt att förskolläraren är närvarande och stöttar barnen. Om barnet har svårigheter med lekkoderna och inte får stöttning, kan det bli svårt för barnet att på egen hand ta sig in i leken. För barnet inte möjlighet att leka tänker vi att det kan vara svårt för barnet att lära sig lekkoderna och samspelet. Ett barn kan anses vara jobbig av de andra barnen, vilket in sin tur kan leda till att barnet inte känner någon grupptillhörighet. Därför kan förskollärarna behöva stödja barnet i att lära sig lekkoderna och samspelet och på så sätt få möjlighet att bli en del av gruppen och leken.

Det framkommer i resultatet att förskollärarna anser att alla barn inte alltid behöver vara med i en lek. I en pågående lek ska barnen inte alltid behöva pausa för att släppa in en ny kompis. Samtidigt menar förskollärarna att det är viktigt att ha koll så att det inte är ett och samma barn som aldrig får vara med. Jonsdottir (2007) beskriver att sociala relationer är en viktig del av barns utveckling och lärande och att ensamhet och utanförskap kan få korta och långsiktiga konsekvenser. Här kan det vara svårt att veta som förskollärare var gränsen går mellan att alltid bli utesluten och om det sker vid fåtal tillfällen. Precis som resultatet visar är det viktigt att hålla koll på vilka barn

som blir uteslutna och när, men att yttre faktorer kan påverka så som stor barngrupp och personalbrist. Å andra sidan att som förskollärare lär man känna barngruppen och vet hur relationerna ser ut men att förskollärarna kanske inte kan agera vid varje situation. En frågeställning för studien vi har är ”hur beskriver förskollärare att dessa utmaningar påverkar barnet i det sociala samspelet?”. Både svårigheter med lekkoderna, det sociala samspelet och att bli utesluten ur leken har beskrivits som utmanade och har en påverkan på det sociala samspelet. Vi anser därför denna frågeställning som besvarad.

7.7 Den fria leken

Resultatet visar att det kan vara svårt att se leken helt fri på förskolan, då det alltid finns vuxna i närheten. Förskollärarna beskriver att de alltid kan höra och se vad barnen leker. Ellneby (2019) menar att den fria leken ska planeras lika väl som andra aktiviteter i förskolan. Det beskrivs även av Skolforskningsinstitutet (2019) att miljön och materialet utformas efter barnens intressen för att ge möjlighet till fri lek. Skillnaden som kan bli om förskollärarna anpassar miljön och materialet utifrån barnens intresse, kan leda till att barnen blir mer intresserade av den fria leken. Barnen kan också i den fria leken få möjlighet att leka fritt utan vuxnas inblandning och få möjlighet att utveckla förmågorna som krävs för att starta och hålla leken vid liv. Förskollärarnas närvaro kan därför vara viktig för att kunna stötta leken om det skulle behövas. Miljön och materialet kan behöva utformas efter barnens intressen, finns det möjlighet att barnen vill skapa egna lekar och även leka fritt. Barnen ska alltså få leka fritt utan vuxnas inblandning men att förskollärarna finns närvarande och organiserar för fri lek. Ellneby (2019) beskriver vidare att förskollärarna gärna vill hjälpa barnen att påbörja en lek och kan därför ha svårt att ta ett steg tillbaka. Björklund och Palmér (2019) beskriver att fri lek kan definieras på olika sätt och att fri lek handlar om att barnen ska få möjlighet att utforma leken på egen hand. Det kan vara bra om arbetslaget diskuterar för att få ett gemensamt synsätt på vad fri lek innebär, för att ge barnen möjlighet till fri lek. Det kan vara viktigt som förskollärare reflektera och ha i åtanke att barnen behöver kunna leka självständigt för att utvecklas. Till detta kan två av frågeställningar synliggöras i studien ”Hur beskriver förskollärare att de kan stödja barn i leken?”. Den första har vi fått besvarad genom förskollärarnas beskrivning att de stöttar barnen i leken genom att vara närvarande när barnen leker fritt. ”Vilka utmaningar beskriver förskollärare det finns i leken?”, denna frågeställning besvaras genom förskollärarnas beskrivning av att de anser att leken aldrig är helt fri eftersom det alltid är vuxna närvarande.

7.8 Metoddiskussion

För att få en inblick hur förskollärarna ser på sin roll i att stötta barnen i leken, ansåg vi det relevant att intervjua flera verksamma förskollärare. Vi såg det relevant med intervjuer för att förskolläraren då kan förklara hur hen ser på sin roll. Hade vi istället gjort en observation på förskolorna hade vi kanske fått en möjlighet att se hur

förskollärarna agerar i leksituationer. Vi hade dock kanske inte fått samma utsträckning av information kring hur förskollärarna uppfattar sin roll i att stötta barnen i leken. Det finns för- och nackdelar med både intervju och observation, vid intervjuer vet vi inte om förskollärarna ger en ärlig bild om hur det faktiskt är eller att de ger svar som de tror att vi intervjuare vill höra. Vid observationer vet vi å andra sidan inte deras agerande speglar verkligheten. Genom att genomföra både intervjuer och observationer får vi möjlighet att jämföra deras agerande och svaren på intervjufrågorna. Det kanske kan vara så att förskollärarna har en tanke om hur de vill stötta barnen i leken, men att verksamheten inte tillåter förskollärarna agera som de önskar. Vårt syfte med studien var att undersöka hur förskollärarna ser på sin roll i att stötta barnen i leken. Vi anser att har fått tagit del av förskollärarnas tankar kring rollen och därför har vi kunnat besvara studiens frågeställningar på ett bra sätt.

Vi genomförde semistrukturerade intervjuer för att vi ansåg det mest relevant då vi fick möjlighet att ställa följdfrågor utifrån förskollärarnas svar. Förskollärarna fick även chans att besvara frågan fritt, vilket kan underlättat för dem (Bryman, 2018). För kvalitativa studier finns även intervjuformen ostrukturerad intervju, vilket innebär att intervjupersonen får prata fritt medan intervjuaren har minnesanteckningar om vad som ska finnas med i intervjun (Bryman, 2018). Denna typ av intervju tänker vi lägger ett stort krav på intervjupersonen då hen får prata fritt utifrån temat intervjuaren har. Kanske kan det vara svårt för intervjupersonen att inte ha några frågor att utgå efter. Det kan även vara svårt för oss intervjuare att veta om intervjun täcker frågeställningarna i studien. Vi anser att vårt val av semistrukturerade intervjuer hjälpt oss att besvara frågeställningarna och vårt syfte.

På grund av den rådande pandemin genomförde vi intervjuerna digitalt via Teams. Vi anser att denna intervjuform fungerade bra för oss då vi kunde se och höra intervjupersonerna likt en direktintervju. Bryman (2018) beskriver att det finns både för- och nackdelar med digitala intervjuer. De fördelar som finns är att en digital intervju med bild och ljud underlättar, då det går att jämföra med direktintervju. Om intervjun hade skett på plats kan det finnas personer som tackar nej, men vid en digital intervju tackar ja istället. Nackdelarna som finns kan vara att nätverket inte fungerar, vilket gör att intervjun inte flyter på. En fördel vi anser med digital intervju är att vi upplevde det gick smidigt att boka intervjutider, det kanske hade varit svårare att hitta en tid som passar om vi hade haft intervjuerna på förskolorna.

7.9.1 Slutsats

Den slutsats vi drar genom studien är att förskollärarnas beskrivning av sin roll i att stödja barn i leken innebär att i stor del vara närvarande i barngruppen, för att förhindra konflikter och utmana barnens utveckling och lärande. Det har beskrivits att barn som har svårigheter med lekkoder och det sociala samspelet behöver stöttning i att ta sig in i leken och bli en del av gemenskapen. Det har framkommit att språksvårigheter kan försvåra kommunikationen mellan barnen och orsaka

konflikter. För att stödja barnens kommunikation har det beskrivits att förskollärarna behöver vara närvarande för att tydliggöra kommunikationen. Vi har genom tidigare forskning och resultatet sett att leken har en stor betydelse för barns utveckling och lärande, och att leken är barnens sätt att vara. Därför har det även framkommit som viktigt att stödja de barn som har svårigheter för deras rätt att leka. Alla barn har rätt att leka oavsett om de behöver stöd eller inte. Studien är relevant för förskolläraryrket då de verksamma förskollärarna ständigt behöver ta del av ny forskning för att kunna utveckla sitt arbetssätt. Eftersom förskollärarna har huvudansvaret för utbildningen krävs det att de uppdaterar sig kring barns utveckling och lärande samt hur de kan stödja utveckling och lärande genom att vara delaktiga i leken.

7.9.2 Fortsatta studier

I denna studie har vi använt oss av intervjuer för att kunna besvara hur förskollärarna ser på sin roll i att stödja barnen i leken. Som nästa steg skulle vi kunna använda oss av både intervjuer och observationer för att sedan kunna jämföra hur förskollärarna ser på sin roll och hur de agerar för att stödja barnen i leken. Vi tänker att urvalet av förskollärare kan breddas genom att inte intervjua bekanta förskollärare för oss. Detta kan kanske ge oss en anonym bild av förskollärarnas svar och agerande, utifrån att de är för oss okända. Genom att ha för oss okända förskollärare i studien, gör att vi i förväg inte kan förutse svaren på frågorna. Vi kan inte heller då veta hur förskollärarna arbetar i övrigt. De förskollärare vi har intervjuat i studien har vi en bild av över hur de arbetar och därför kan vi se att deras intervjusvar speglar verkligheten. Har vi för oss okända förskollärare kan vi inte få denna uppfattning och måste därför enbart utgå från deras intervjusvar, observationer kan därför ge oss en större uppfattning av förskollärarnas agerande. En fortsatt studie med observationer och intervjuer är av relevans för förskolläraryrket då det går att få en inblick i förskollärarnas agerande i vardagen, samt deras uppfattning av stöttning i leken. Studien kan därför hjälpa de verksamma förskollärarna att se utvecklingsområden i hur de arbetar med att stödja barnen i leken.

Referenslista

- Björklund, C., & Palmér, H. (2019). I mötet mellan lekens öppenhet och undervisningens målorientering i förskolan. *Forskning om undervisning och lärande*, volym (7), 64 - 85.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber AB.
- Ellneby, Y. (2019). *Den livsviktiga leken*. Stockholm: Natur & kultur AB.
- Emriksson, B., & Swahn, M. (2017). *Kreativitet och barns lärande – från ett till fem år*. Skapande Pedagogik i Sverige AB.
- Hundeide, K. (2003). *Sociokulturella ramar för barns utveckling- Barns livsvärldar*. Oslo: Cappelen Forlag.
- Jonsdottir, F. (2007). *Barns kamratrelationer i förskolan samhörighet tillhörighet vänskap utanförskap* (Doktorsavhandling, Studies in Educational Sciences, 35). Malmö: Högskolan Malmö. Tillgänglig: http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/4984/Fanny_MUEP_10_maj.pdf
- Jonsson, A., & Thulin, S. (2019). Barns frågor i lek. *Forskning om undervisning och lärande*, volym (7), 86 – 97.
- Lillemyr, O.F., Sobstad, F., Marder, K & Flowerday, T. (2011). A Multicultural Perspective on Play and Learning in Primary School. *International Journal of Early Childhood*, 43 – 65. Doi: 10.1007/s13158-010-0021-7
- Melker, K., Mellgren, E & Pramling Samuelsson, I. (2018). Undervisning i förskolan – en fråga om att stötta och skapa gemensamt fokus. *Forskning om undervisning och lärande*, volym (6), 64-86.
- Pramling, N., & Wallerstedt, C. (2019). Lekresponsiv undervisning – ett undervisningsbegrepp och en didaktik för förskolan. *Forskning om undervisning och lärande*, volym (7), 7 – 22.
- Skolfi. (2019) *Att genom lek stödja och stimulera barns sociala förmågor – undervisning i förskolan*. Hämtad: 2021-05-10 https://www.skolfi.se/wp-content/uploads/2020/06/Att_Genom_Lek_fullst%C3%A4ndig-rapport_afil.pdf
- Skolverket. (2018). *Läroplan för förskolan lpfö 18*. Hämtad från: <https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan>

Skolverket. (2018). *Undervisning i förskolan en kunskapsöversikt*. Hämtad: 2021-05-12, från:
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d232/1553967886806/pdf3932.pdf>

Säljö, R. (2015). *Lärande en introduktion till perspektiv och metaforer*. Malmö: Gleerups AB.

Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken: Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Nordstedts

Vetenskapsrådet (2017) *God forskningsetik*. Hämtad 2021-05-01
<https://www.vr.se/uppdrag/etik.html>

Bilaga 1

Missivbrev och förfrågan om deltagande i intervju

Hej!

Vi är två studenter, vid namn Johanna Lilja och Evelina Lundell. Vi läser till förskollärare på Mälardalens högskola, vi är nu inne på sista terminen och ska genomföra ett självständigt arbete. Vi har valt att studera förskollärarens roll i att stödja barnen i leken. Vi vill därför intervjua dig som har kunskaper och erfarenheter inom yrket. Du tillfrågas härmed om deltagande i denna studie.

Syftet med denna studie är att studera förskollärarens roll i att stötta barn i leken. Vi kommer att bearbeta tidigare forskning och teorier kopplade till området för att kunna analysera materialet. Det är viktigt att intervjuerna genomförs för att verksamma förskollärares synsätt kring barns svårighet i lek ska kunna synliggöras, då leken är barns sätt att lära och därmed viktigt för utvecklingen.

Intervjun beräknas ta cirka 30 minuter. Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du har rätten att när som helst under intervjun avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan några negativa konsekvenser för dig.

Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Mälardalens högskola som i sin slutversion läggs upp på databasen DiVA.

Vi kommer att förhålla oss till Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer. Dina personuppgifter inte kan nås av obehöriga. Varken ditt eller verksamhetens namn kommer att framgå i studien. Intervjun kommer att spelas in och inspelningen tas bort när uppsatsen är godkänd och publicerad. Vi kommer endast att använda materialet till denna studie som du gett ditt godkännande till.

Hoppas att du vill delta och att vi ses snart!

Med vänliga hälsningar Johanna och Evelina
Västerås, 30/3-21

Kontaktuppgifter

Evelina Lundell elli8001@student.mdh.se , xxx-xxxxxxx

Johanna Lilja jl18001@student.mdh.se , xxx-xxxxxxx

Handledare: Kristina Jonsson, kristina.jonsson@mdh.se , 021-10 15 20,

Bilaga 2

Frågor till intervjuerna

- Vilken utbildning har du?
- Hur många år har du arbetet inom yrket?
- Har du gjort någon fortbildning?
- Hur gamla är barnen på din avdelning, samt hur många barn är det?
- Vad är det första du tänker på när vi säger lek?
- Hur involverad är du i leken?
- Ge exempel på svårigheter som kan uppkomma i leken.
- I vilka situationer uppstår det svårigheter?
- Hur tänker du att svårigheterna inom leken kan påverka det sociala samspelet?
- Ge exempel på hur du kan stötta barnet i leken. Varför just så?
- Diskuterar ni aktivt i arbetslaget om hur ni kan stötta barnen?
- Har ni möjlighet till någon fortbildning inom området?
- Vad tycker du är utmanande kring att stötta barnen?
- Har ni några möjligheter att diskutera med någon specialutbildad inom detta område?